

ILM FAN XABARNOMASI

Ilmiy elektron jurnali

XALQ PEDAGOGIKASI VA MILLIY QADRIYATLAR

A.I.Gersen nomidagi RDPU Toshkent shahar filiali

“Ta’lim sifatini nazorat qilish” bo’lim boshlig’i p.f.f.d(PhD) dotsent

Sh.S.Sharipova

Annotatsiya Kitobxonlikka mexr uyg’otishda qadriyatlar, halqimizning milliy urf-odatlarini, an’analarini, maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashga va ular ongining shakllanishida, milliy merosimizni avaylab-asrashga, urf-odatlar, qadriyatlarga jalb etish metodlari bayon etilgan

Аннотация: Описаны ценности, национальные обычаи и традиции нашего народа в привитии любви к чтению, методы воспитания детей дошкольного возраста и формирования их сознания, сохранения нашего национального наследия, традиций и ценностей.

Buyuk ajdodlarimizning beqiyos ma’naviy merosi, ming yillik tariximiz va madaniyatimizga asoslangan ma’naviy hayotimizni tanlay boshladik, milliy urf-odatlarimiz va an’analarimiz xullas, inson ma’naviyatiga daxldor barcha boyliklarimiz qaytadan qad rastlayapti. Odamlarda o’zlikni anglash, milliy g’urur, o’tmishdan faxrlanish, porloq kelajakni bunyod etishni o’z qo’limizga olganimizdan g’ururlanish kabi kabi tuyg’ular kamol topyapti, ularning bugungi va ertangi kunga ishonchi ortib boryapti (Sh.M.Mirziyayev)

Mana shu ma’naviy merosimizni tarkibiy qismi xalq og’zaki ijodiyotidir. Xalq og’zaki ijodini barcha janrlarda xalqimizni boy ahloqiy o’gitlarida o’z aksini topgan.

Hozirgi vaqtda yosh avlodni urf-odatlar, marosimlar, kitobxonlikka mexr uyg’otish, qadriyatlar ruhida tarbiyalash, ularga foydali tomonlarini ochib berish, o’rgatish davr talabidir. Eng muhimi bolalarning halqning urf-odat va an’analarini hamda umuminsoniy qadriyatlarga qiziqтира bilishimiz zarur.

Xalq pedagogikasi va milliy qadriyatlarni o’rganish va undan maktabgacha ta’lim tashkilotlarida ta’lim-tarbiya jarayonida kengroq foydalanish uchun avvalo halq ommasi to’plangan pedagogik ma’lumotlar, ko’nikma va malakalar qanday manbalardan olinganligini bilishimiz zarur. Milliy qadriyatlarni chuqur o’rganish, ulardan bola tarbiyasida kengroq foydalanish masalasi ahamiyatlidir. Albatta, buning uchun xalq og’zakiga asoslanib tuzilgan dastur va qo’shimcha materiallar talab etiladi. Maktabgacha yoshdagi bolalarni kitobxonlikka mexr uyg’otishda, qadriyatlar ruhida tarbiyalashda hozirgi zamon maktabgacha ta’lim tashkilotlariga quyilayotgan ta’limiy va tarbiyaviy talablar, ta’lim mazmuni, maktabgacha ta’lim yoshdagi bolalarni urf-odat qadriyatlariga qiziqtirish shakl va metodlarini yanada chuqurlashtirishni taqozo etadi.

Shuning uchun, maktabgacha ta’lim tashkilotlarida «Ilk qadam» o’quv dasturi asosida xalq og’zaki ijodi namunalari salmoqli o’rinni egallagan. unda, halq og’zaki ijodidan mehnat qo’shiqlari, topishmoqlar, maqollar, afsonalar, xikoyalar, ertak va latifalardan namunalar berilgan.

Jamiyatning ravnaqi inson hayot kechirayotgan muhit, ana shu inson faoliyatining turli sohalarida namoyon bo’layotgan ma’naviy asosga ko’p jihatdan bog’liq. Ma’naviy asosga yillar

davomida tarkib topgan xalq og‘zaki ham kiradi. Zero, shaxsning rivojlanishi, uning ma'naviy kamol topishida xalq og‘zaki boy manbalarga ega.

Xalq og‘zaki umumhalq, ijodiy mahsulining natijasi, pedagogik madaniyatining asosiy ifodasi bo‘lib, uning ildizi qadim-qadimlarga borib taqaladi. U o‘zida halqning orzu istaklari, qarashlari, inson, oila, yosh avlod tarbiyasi haqidagi tasavvurlarini aks ettiradi.

Xalq og‘zaki – mehnatkash halq va halq donishmandligining yosh avlodni maqsadga muvofiq kishilar etib yetishtirishdagi tarbiyaning maqad va vazifalariga bo‘lgan qarashlari hamda halq ommasi tomonidan ta'lim-tarbiyani amalga oshirish borasida qo‘llanilib usul, vosita, ko‘nikma va malakalar birligini ifodalovchi tajribalar asosida to‘plangan bilim va ma'lumotlar majmuidir. Boshqacha qilib aytganda, xalq og‘zaki halq ommasining og‘zaki tarzda yaratgan va avloddan – avlodga o‘tib kelayotgan tarbiya haqidagi ma'lumotlari – pedagogik ijodlari majmuidir.

Masalan, halq og‘zaki ijodi tarkibida milliy urf-odatlar, an'analar, marosimlar, halq o‘yinlari, diniy ta'limotlar, halq amaliy san'ati va hunarmandchiligiga oid, milliy xalq og‘zaki, raqs san'ati, halq tabobati va boshqa manbalarni ham uchratish mumkin.

Ana shu manbalardan eng muhimi halq og‘zaki ijodi bo‘lib, halqimizning o‘z tarixiy-ijtimoiy taraqqiyoti davomida avloddan-avlodga o‘tib, sayqallanib kelayotgan, shaxsning kitobxonlikka mexr uyg‘otishdatakomilida o‘ziga xos ta'sir doirasiga ega.

Kitobxonlikka mexr uyg‘otishda qadriyatlar, halqimizning milliy urf-odatlari, an'analari, maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashga va ular ongingning shakllanishida, milliy merosimizni avaylab-asrashga, urf-odatlar, qadriyatlarga jalb etish, qiziqtirishda muhim omil ekanligini pedagog-olmlarimiz o‘zlarining ishlarida qayd etib o‘tdilar. Mazkur hodisalar shaxs va jamiyatning axloqiy rivoji vositasi bo‘lganligi uchun axloqiy qadriyatlar deb ataladi.

Kitobxonlikka mexr uyg‘otishda tarbiya ko‘p bosqichli va murakkab jarayon bo‘lganligi sababli uzluksiz ta'limning barcha bosqichlarida shakllanadigan fazilatlarini va aniq bolalar majmuini shakllantirish muhim ahamiyatga ega. Maktabgacha yoshdagi bolalarni kitobxonlikka mexr uyg‘otishda fazilatlarini shakllantirish murakkab jarayon. Chunki maktabgacha ta'lim muassasasida bola turli kitobxonlikka mexr uyg‘otishdatushunchalar, ya'ni vatanparvarlik, insonparvarlik, jasurlik, do‘stlik, o‘rtoqlik, burch, vijdonlilik, sadoqatlilik, imonlilik, mehnatsevarlik kabilarga duch keladi.

Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarning xotirasi juda kuchli taraqqiy etganligini hisobga olsak, berilayotgan har bir manbani bola juda tez yodlab oladi, ammo voqyeligiga har doim to‘g‘ri baho bera olmaydi. Ikkinchi bola materiallardagi ma'no va mazmunini ham yaxshi tushunib yetavermaydi. Shuning uchun ham tarbiyachilarimizga o‘tilayotgan mashg‘ulotlarni tushunarli va bolalarga ma'lum so‘zlar bilan yetkazishdir. Olib borilayotgan mashg‘ulotlarni xotirada olib qolish bilan birga fikrlash, tafakkuri, hayol, tasavvur ancha taraqqiy etib boradi, mashg‘ulot jarayonida mustaqil fikri orqali tushuntirib bera olish ko‘nikma va malakalariga erisha boradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Махмудова, Д. М. (2022). МАКТАБГАЧА КАТТА ЁШДАГИ БОЛАЛАРНИ КИТОБХОНЛИККА ТАЙЁРЛАШ МЕТОДЛАРИ. *Results of National Scientific Research International Journal*, 1(6), 274-278.
2. Кадилова, Ф. Р., & Махмудова, Д. М. (2022). Мактабгача катта ёшдаги болаларни китобхонликка тайёрлаш методикасини такомиллаштириш. *PEDAGOGS jurnali*, 1(1), 10-16.

3. Makhmudova, D. M. (2023). EFFECTIVENESS OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS. *Лучшие интеллектуальные исследования*, 4(1), 177-180.
4. Махмудова, Д. М. (2022, November). СПОСОБЫ ЗАИНТЕРЕСОВАТЬ ДОШКОЛЬНИКОВ ЧТЕНИЕМ. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE" THE TIME OF SCIENTIFIC PROGRESS"* (Vol. 1, No. 3, pp. 96-101).
5. Makhmudova, D., & Raxmanova, X. (2022). РОЛЬ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА. *Science and innovation*, 1(B7), 1213-1217.
6. Makhmudova, D. M., & Sultanova, Z. (2023, September). METHODS USED IN THE MORNING RECEPTION OF CHILDREN IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE" SCIENTIFIC ADVANCES AND INNOVATIVE APPROACHES"* (Vol. 1, No. 4, pp. 8-12).
7. Makhmudova, D. M. (2023, September). ORGANIZATION AND MANAGEMENT OF MODERN PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE" SCIENTIFIC ADVANCES AND INNOVATIVE APPROACHES"* (Vol. 1, No. 3, pp. 53-57).
8. Mahmudova, D. (2023). PROBLEMS OF ARCHAEOLOGICAL TOURISM DEVELOPMENT IN NAMANGAN REGION. *American Journal of Research in Humanities and Social Sciences*, 8, 61-63.
9. Makhmudova, D. M. (2021). Technology of creating electronic book of fairy tales in preschool organizations. *Экономика и социум*, (1-1 (80)), 157-159.
10. Makhmudova, D. M. AWAKENING CHILDREN'S PRESCHOOL AGE LOVE OF READING.